

Lech Lecha 4: Yishmael's Role in Bereishit and Throughout History

(1) בראשית פרק טז

(יא) ויאמר לה מלאך יקוק הנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישמעאל כי שמע יקוק אל עניך: (יב) והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו ועל פני כל אחיו ישפן: (יג) ותקרא שם יקוק הדבר אליה אתה אל ראי כי אמרה הגם הלאם ראיתי אחרי ראי: (יד) על כן קרא לבאר באר לחי ראי הנה בין קדש ובין ברד: (טו) ותלד הגר לאברם בן ויקרא אברם שם בנו אשר ילדה הגר ישמעאל:

(2) בראשית פרק כא

(כ) ויהי אלהים את הנער ויגדל וישב במדבר ויהי רבה קשת: (כא) וישב במדבר פארן ותקח לו אמו אשה מארץ מצרים: פ

(3) איכה רבה (בובר) פרשה ג ד"ה אני הגבר

הה"ד ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן (דברים לג ב), בתחלה הלך לו אצל עשו להר שיעיר, אמר להם מקבלים אתם התורה, אמרו לו מה כתיב בה, אמר להם, לא תרצח (שמות כ יב), אמרו לו היא הברכה אשר ברכנו אבינו על חרבך תחיה (בראשית כז מ), אין אנו יכולין לחיות בלא היא, ולא קיבלו אותה, הלך לו למדבר פארן אצל בני ישמעאל, אמר להם מקבלים אתם התורה, אמרו לו מה כתיב בה, אמר להם, לא תגנוב (שמות כ יב), אמרו לו היא ירושת אבינו "ידו בכל ויד כל בו" (בראשית טז יב), אין אנו יכולין לחיות בלא היא, ולא קיבלו אותה, הלך אצל עמונים ומואבים, אמר להם מקבלים אתם התורה, אמרו לו, מה כתיב בה, אמר להם לא תנאף (שמות כ יב), אמרו לו עיקר כל אותן האנשים אינו אלא מכלל ממזרות, שנאמר ותהרין שתי בנות לוט מאביהן (בראשית יט לו), אין אנו יכולין לחיות בלא היא, ולא קיבלוה. בא לו אצל ישראל, אמר להם מקבלים אתם התורה, אמרו לו הין הין, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד ז).

(4) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מט עמוד ב

'קבים זנות ירדו לעולם, תשעה נטלה ערביא כו'. עשרה קבים עזות ירדו לעולם, תשעה נטלה מישן כו'. עשרה קבים שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו נשים כו'. עשרה קבים שכרות ירדו לעולם, תשעה נטלו כושים כו'. עשרה קבים שינה ירדו לעולם, תשעה נטלו עבדים, ואחד נטלו כל העולם כולו.

(5) בראשית פרק י

(ו) ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען:

(6) ויקרא פרק יח

(א) וידבר יקוק אל משה לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני יקוק אלהיכם: (ג) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחקתיכם לא תלכו: (ד) את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני יקוק אלהיכם: (ה) ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני יקוק: ס
לגלות ערוה אני יקוק: ס

(7) בראשית פרק יז

(א) ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא יקוק אל אברם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני ויהיה תמים: (ב) ואתנה בריתי ביני ובינך וארבה אותך במאד מאד: (ג) ויפל אברם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר: (ד) אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים: (ה) ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך: (ו) והפרתי אתך במאד מאד ונתתיך לגוים ומלכים ממך יצאו: (ז) והקמתי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחרית לדורתם לברית עולם להיות לך לאלהים ולזרעך אחרית: (ח) ונתתי לך ולזרעך אחרית את ארץ מגרית את כל ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלהים: (ט) ויאמר אלהים אל אברהם ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחרית לדורתם: (י) זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחרית המול לכם כל זכר: (יא) ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם: (יב) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר לדתיכם יליד בית ומקנת כסף מפל בן זכר אשר לא מזרעך הוא: (יג) המול ימול יליד ביתך ומקנת כסף והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם: (יד) וערל זכר אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפי: ס

8) תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף צט עמוד א

כיצד הן עומדין? רבי יוחנן ור' אלעזר – חד אמר: פניהם איש אל אחיו, וחד אמר: פניהם לבית. ולמ"ד פניהם איש אל אחיו, הא כתיב: (דברי הימים ב' ג') ופניהם לבית! לא קשיא: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום.

9) ויקרא פרק יח

(כד) אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם: (כה) ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את ישביה: (כו) ושמרתם אתם את חקתי ואת משפטי ולא תעשו מכל התועבת האלה האזרח והגר הגר בתוכם: (כז) כי את כל התועבת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ: (כח) ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם: (כט) כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות העשת מקרב עמם: (ל) ושמרתם את משמרת לבלתי עשות מחקות התועבת אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני יקוק אלהיכם: פ

10) זוהר כרך ב (שמות) פרשת וארא דף לב עמוד א

... ווי על ההוא זמנא דאתיליד ישמעאל בעלמא ואתגזר. מה עבד קודשא בריך הוא? ארחיק להו לבני ישמעאל מדבקותא דלעילא ויהב להו חולקא לתתא בארעא קדישא בגין ההוא גזירו דבהון. וזמינין בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא כד איהי ריקניא מכלא זמנא סגי, כמה דגזירו דלהון בריקניא בלא שלימו, ואינון יעכבון להון לבני" לאתבא לדוכתייהו עד דישתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל. . .

11) בראשית פרק כב

(א) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני: (ב) ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המריה והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: (ג) וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמרו ויקח את שני נעריו אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים: (ד) ביום השלישי וישא אברהם את עינו וירא את המקום מרחק: (ה) ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד פה ונשתחוה ונשובה אליכם:

12) ויקרא רבה (מרגליות) פרשת אחרי מות פרשה כ ד"ה [ב] ר' לוי

ועשה אבינו אברהם מהלך שלשה ימים. לאחר שלשה ימים ראה ענן קשור על גב ההר. אמר: כמדומה אני זהו מקום שאמר לי הקב"ה לעלות את יצחק בני עליו. אמר לו ליצחק: רואה את מאומה? אמר לו: ענן קשור על גב ההר. אמר להם לישמעאל ולאלעזר: רואים אתם מאומה? אמרו לו: לאו. אמר להם: הואיל ואין אתם רואין וחמור זה איננו רואה, "שבו לכם פה עם החמור" (בראשית כב, ה), עם הדומה לחמור.

13) במדבר פרק כד

(כג) וישא משלו ויאמר אוי מי יחיה משמו אל: (כד) וצים מיד פתים וענו אשר וענו עבר וגם הוא עדי אבד: (כה) ויקם בלעם וילך וישב למקמו וגם בלק הלך לדרך: פ

14) פרקי דרבי אליעזר פרק ל

... אמר בלעם: משבעים לשונות שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא שם שמו לאחד מהם אלא לישראל. הואיל והשוה הקדוש ברוך הוא שמו של ישמעאל לשמו של ישראל, אוי מי יחיה בימיו, שנאמר (במדבר כד) "אוי מי יחיה משמו אל." ר' ישמעאל אומר: חמשה עשר דברים עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, ואלו הן: ימדדו הארץ בחבלים, ויעשו בית הקברות למרבץ צאן אשפתות, וימדדו בהם ומהם על ראשי ההרים, וירבה השקר, ותגש האמת, וירחק חק מישראל, וירבו עונות בישראל, שני תולעת כצמר, ויקמל הניר והקלמוס, ויפסל סלע מלכות, ויבנו את הערים החרבות, ויפנו הדרכים, ויטעו גנות ופרדסים, ויגדרו פרצות חומות בית המקדש, ויבנו בנין בהיכל. ושני אחים יעמדו עליהם נשיאים בסוף. ובימיהם יעמד צמח בן דוד, שנאמר (דניאל ב) "ובימיהו די מלכיא אנון יקים אלה שמיא מלכו די לעלמין לא תתחבל." ועוד היה ר' ישמעאל אומר: שלש מלחמות של מהומה עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, שנאמר (ישעיהו כא) "מפני חרבות נדוד", ואין חרבות אלא מלחמות. אחד ביער בערב, שנאמר "מפני חרב נטושה", ואחד ביים, שנאמר "מפני קשת דרוכה", ואחד בכרך גדול שברומי שהוא כבד משניהם, שנאמר "מפני כובד מלחמה." ומשם בן דוד יצמח ויראה באבדן של אלו ואלו. ומשם יבא לארץ ישראל, שנאמר (ישעיהו סג) "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבשוו צעה ברב כחו אני מדבר בצדקה רב להושיע."